

The Abraham & Millie Arbesfeld
Kollel & Midreshet Yom Rishon
Sunday Morning Learning Programs for Men & Women

PRESENT:

LOVE & HATE IN TANACH

SPONSORED BY ROBYN AND SHUKIE GROSSMAN AND FAMILY

*Father knows best?
Towards
Understanding
Yitzchak's Love of Esav*

February 26, 2012
ג' אדר חשע"ב

Rabbi Ezra Frazer

Instructor in Hebrew; Assistant Hebrew
Program Coordinator, Yeshiva College

FATHER KNOWS BEST? TOWARDS UNDERSTANDING YITZCHAK'S LOVE OF ESAV

1) בראשית כה

כג וַיֹּאמֶר יְהוָה לְהָשִׁינִי גַּיִם [גַּיִם] בְּבָטֵןךְ וְשַׁנִּי לְאַמִּים מִפְעִיק יְפָרָדוּ וְלֹאָם מְלָאָם יַאֲמַץ וְרַב יַעֲבֵד צָעִיר...:

כז וַיַּגְדְּלוּ הַנְּעָרִים וַיְהִי עָשָׂו אִישׁ יְקֻעָּד אִישׁ שְׂדָה וַיַּעֲקֹב אִישׁ תְּפִלְתָּה תְּמִימָה תְּשִׁיבָה אֲחֵלִים: כַּח וַיַּאֲהַב יְצָחָק אֶת־עַשְׂוֹן כִּי־צִיד בְּפַיּוֹ וַיַּרְבֵּה אֶתְבָּת אֶת־יְעַקָּוב...:

לב וַיֹּאמֶר עָשָׂו הַנִּגְהָה אֱנֹכִי הַזֶּלֶד לְמוֹת וְלִפְנֵיהֶזֶה לִי בְּכֶרֶת: לְגַו וַיֹּאמֶר יְעַקָּוב הַשְׁבָּעָה לִיכְלֹום וַיַּשְׁבַּע לוֹ וַיִּמְכַר אֶת־בְּכֶרֶת לִי יְעַקָּוב...:

בראשית כו

لد וַיְהִי עָשָׂו בָּנוֹ אַרְכָּעִים שָׁנָה וַיַּקְרֵב אֲשֶׁר אֶת־יְהוָה בְּתַ-בָּאָרִי קְחָתִי וְאֶת־בְּשָׁמָת בְּתַ-אֵילִוּ קְחָתִי: לה וַתִּתְהַפֵּן מִנְתָּרָה רַחֵם לִיצָחָק וַיַּרְבֵּה:

בראשית כז

כב וַיַּגְשֵׁשׁ יְעַקָּוב אֶל־יְצָחָק אָבִיו וַיַּמְשַׁחַח וַיֹּאמֶר הַקְּלָקְלָה יְעַקָּוב וַיַּחֲזִיק יְצָחָק עָשָׂו... כח וַיַּתְהַלֵּךְ הַאֲלֹהִים מִטְלַהֲשָׁמִים וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ וּלְבָדְקוּ דָגָן וַתִּרְאֶשׁ: כַּט יַעֲבֹדְךָ עַמִּים וַיַּשְׁתַּחַן [וַיִּשְׁתַּחַן] לְכָלְאָפָאים הַהָוֹה גַּבְּרִילְאָחִיךְ וַיִּשְׁתַּחַן לוֹ בְּנֵי אַפְּקִים אַרְבָּה וַיַּמְבַרְכֵה בָּרוּךְ... לה וַיֹּאמֶר בְּאָחִיךְ בְּמִרְמָה וַיַּקְרֵב בְּרַכָּתָךְ: לו וַיֹּאמֶר הַכִּילְקָרָא שְׁמוֹ יְעַקָּוב וַיַּעֲקֹבְנִי זֶה פָּעָמִים אֶת־בְּכֶרֶתִי לְקַח וַהֲנָה עַתָּה לְקַח בְּרַכָּתִי וַיֹּאמֶר הַלְּא־אַצְלַת לִי בְּרַכָּה... לט וַיַּעַשׂ יְצָחָק אָבִיו וַיֹּאמֶר אָלְיוֹ הַהָה מִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ יְהִי מוֹשָׁךְ וּמִטְלַהֲשָׁמִים מִעַל: מַעַל־חַרְבָּךְ תְּחִיה וְאֶת־אָחִיךְ תְּעַבֵּד וְהִיה כַּאֲשֶׁר תַּרְדִּיד וַיַּרְקֹט עַל־צָעֵד: מִאָ וַיַּשְׁתַּחַן אֶת־יְעַקָּוב עַל־הַבְּרָכָה אֲשֶׁר בָּרַכוּ אָבִיו וַיֹּאמֶר עָשָׂו בְּלֹבֶז יִקְרְבוּ מַיִּאָכֵל אָבִי וַאֲהַגֵּה אֶת־יְעַקָּוב אָחִי... מוֹ וַתִּאמֶר רַבָּה אֶל־יְצָחָק קָצָתִי בְּחִי מִפְנֵי בְּנֹות חֶת אִם־לְקַח יְעַקָּוב אֲשֶׁר מִבְּנֹות־חֶת פָּאֵלה מִבְּנֹות הָאָרֶץ לִפְנֵה לִי מִיָּם:

בראשית כח

וְיִקְרָא יְצָחָק אֶל־יְעַקָּוב וַיַּבְרֶךְ אֹתוֹ וַיִּצְלֹחֵי וַיֹּאמֶר לוֹ לְאַתְּקַח אֲשֶׁר מִבְּנֹות בְּנָעָן: בְּקָוָם לְכָל־פְּנֵיהֶן אָנָם בִּינְתָה בְּתוּאֵל אָבִי אַמְּמָךְ וְקַח־לְכָל מִשְׁטָם אֲשֶׁר מִבְּנֹות לְבָנָו אַתְּיִ אַמְּמָךְ: גַּו אַל־שָׁדֵי יַבְרֶךְ אֹתְךָ וַיַּפְרֶג וַיַּרְבֶּךָ וַיִּהְיַת לְקַהֵל עַמִּים: דַ וַיַּתְהַלֵּךְ אֶת־בְּרִכְתָּה אַבְרָהָם לְכָל וַיַּרְאֶצֶף אֶתְךָ לְרַשְׁתְּךָ אֶת־אָרֶץ מִגְּרִיךְ אֲשֶׁר־צְנַעַן אֱלֹהִים לְאַבְרָהָם:

2) בראשית רבה (תיאודור-אלבק) פרשה סג

תני בשם ר' נחמייה ראהו הייתה רבקה שיעמדו ממנה שנים עשר שבטים ה"ד ויאמר י"י לה שני גוים בבטן וגוי שני גוים הא תרין, ושני לאמים הא ארבעה, ולאום מלאום יאמץ הא שיתא, ורב יעבד צער הא תמניא, וימלאו ימיה ללדת והנה תומים בבטנה הא עשרה, ויוצא הראשו אדמוני הא חד עשר, ואחריו כן יצא אחיו הא תרי עשר, וαιת אמרין מון הדין קרייא ותאמר אם כן למה זה אנכי זו שבעה ה' חמשה הא תרייסר.

3) מדרש תנומוא (בובר) פרשת תולודות סימן כג

התחיל מצעק ואומר ה כי קראשמו יעקב וגוי (שם שם / בראשית כ"ז / לו) אל אביו ומה עשה לך, אל כבר לך את בכורתינו, אל יצחק על הדבר הזה הייתה מ意图 מייצר ואומר שהוא שמא עברתי על מצות הדין וברכתית את הקטון לפני הגודל, עתה שכבר ברכתינו גם ברוך יהיה

FATHER KNOWS BEST? TOWARDS UNDERSTANDING YITZCHAK'S LOVE OF ESAV

(4) רד"ק בראשית כה

(כג) **ורב יעבוד צער** - לא זכר עמהם מלת 'את' שהיא מורה על הפעול. והנה הדבר מסופק, ולא באר מי יעבד את **תברן, הרב את הצער או הצער את הרב**, אלא שיש בו מעט באור, כי ברוב הפעול הוא הראשון, אלא בדברים שאין לספק בהן, כמו "אבנים שחקו מים" (איוב יד, יט); "מים תבעה אש" (יש' סד, א). והוא זה, שלא התבאר העני בנבואה הזאת, לפי שפעמים יעבד הרב את הצער, כמו שהי בימי דוד (ראה ש"ב ח, יד), ופעמים יעבד הצער את הרב, כמו שהוא היום. ומעת הבואר שיש בנבואה זו, כי רוב הימים הרב יעבד את הצער, לפיכך היה הפעול ראשוןו; וכן יהיה אחר שוב שבותנו.

(5) רד"ק בראשית כה

(כח) **ויאhab** - אין צורך לומר כי יעקב היה אהוב, כי יותר ויותר היה יעקב משחה אהוב שעשו, ולא היה אהוב עשו, אלא שהיה מביא לו **צד למאכלו**; זהו שאמר בפיו. ובשר הצד הוא מוטעם. והוא היה זקן יותר מאשרים שנה, כי לא היה עשו יודע לצד החיות בתלו וקשתו, אלא אם היה יותר מבן עשר שנים. **ורבקה הייתה אהבת את יעקב** לבדו, לפי שהיא הולך בדרך חיים, ועשה בדרך המות; כי לא די שלא היה מתעסק בחכמה ובדרך אליהם, אלא בחר לו מלאכה נקלה, לצד ולשות עצמו בסכנה בכל יום, והיה רק ופוחז ומושלח. ויצחק, לפי שהוא זקן ויושב בביתו, היה מתפתה לעשו, שהיה מביא לו צד ומתתקן לו מאכל בכל יום. וזה היה אחר שזקן יצחק ובא ביום, וכשה עניינו (ראה בר' צ, א), שהוא יושב בבית ולא היה מתעסק בשום דבר מעסקי הבית; אלא שספר זה העני בתחילת ספר גוזלים וספר מעשיהם, ומה שקרה לעשו עם יעקב בעני נזיד עדשים, להודיע מהו שלבו של עשו.

(6) רד"ק בראשית לה:יא

גוי וקהל גוים - כלם יהיו גוי אחד מיוחד, כמו שאמר "ומי כעמך CISRAEL גוי אחד בארץ" (ש"ב ז, כג). וזה הגוי יהיה קהל גוים, שהיוו שנים עשר שבטים עם זה הבן שיולד לך עתה. **ומלכים** - כתרגומו (ת"א). וכל הברכה שברך את אברהם, ברך את יעקב, כי הוא היה הזרע המויחד לאברהם.

(7) ר"י בכור שור, בראשית כו

(לג) **וגם ברוך יהיה** - שאיני יכול להגיד כי **וגם ברוך** - קלומר: לאחר שקיבל ברכה זו להיות גבר ושר, יידע אני שגם ברכה האחראית קיבל, ברכת אברהם לירש את הארץ, כי היא ראוייה לבכור ולגבר; וכן אמר ליעקב; כששלחו לחרן אמר לו: "ויתן לך את ברכת אברהם" (בר' כח, ד).

(8) רש"ם, בראשית כו

(לה) **ותהינינה מרת רוח** - לפי שעתיד לומר "אם לוקח יעקב אשה מבנות כנען כאלה" (בר' צ, מו), לכך הוצרך לפרש תחילתה.

(9) רש"ם, בראשית כו

(מו) **אם לוקח יעקב** - דרך חכמה אמרה רבקה **לייצחק**, להרחק יעקב מעשון, ולא גילתה לו שבסביל שטיימת אחיו עשתה כן.

(10) רש"ם, בראשית מט:ט

מטרף בני עליית - את היהודים, לאחר **שלילת מלטרוף טרף** באומות, ותכרע ותשכב בעירך, ולא יבא אויב להחרידך ולהקימך ממוקמך. זהו עיקר פשטוטו. **בני** - כפילו של יהודת. והפרשנו (ראה רשי') במכירת יוסף, לא ידע בשיטה של פ██וק ולא בחלוקת טעמים כלל.

(11) רב"ע, בראשית לח

(ב) **איש כנעני** - יש אומרים (ראה רשי'): סוחר, כמו "כנען בידו מאconi מרמה" (הו י, ב, ח); ועם תוספת יו"ד: "ולא יהיה כנען עוד" (ז' י, ז, ב, א). **ויתacen גם להיות כמשמעו**. וחכמיינו אמרו (סוטה יג, ב), כי **וירץ יהודת** - שירד מגודלתו; וזה דרך דרש, כי הבא מפה את צפון העולם לדרכו הוא יורד. ואנשי המדות יבינו, כי זהאמת.